Tomislav Galović

# BRANKO FUČIĆ I DUBAŠNICA [1*]

Prof. Tomislav GALOVIĆ, Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest i Zavod za hrvatsku povijest
UDK: 929[7.033+003.349.12+930.2](497.5 KRK - DUBAŠNICA)(01)(091) BRANKO FUČIĆ
Stručni rad

U radu se iznose osnovni bio-bibliografski podatci o Branku Fučiću (Bogovići u Dubašnici na otoku Krku, 8. rujna 1920. - Rijeka, 31. siječnja 1999., pokopan 1. veljače na starom groblju sv. Apolinara u dubašljanskom polju), hrvatskom historičaru umjetnosti i kulture, stručnjaku za srednjovjekovno zidno slikarstvo i za hrvatski glagoljizam. Istaknuti su ključni momenti u njegovu životu i znanstvenom djelovanju kao nacrt za jednu buduću opširniju studiju o Fučiću. U središnjem dijelu rada autor prikazuje Fučićev odnos prema rodnome kraju – Dubašnici na otoku Krku – i njegov interes za proučavanje dubašljanskih povijesnih, povijesno-umjetničkih i glagoljskih spomenika kao i suvremenih zbivanja. U drugom dijelu rada navode se podatci o tome kako se rodna Dubašnica odnosi prema životu i djelu Branka Fučića, a na kraju je popis njegovih posthumno objavljenih knjiga i radova u Hrvatskoj i inozemstvu.

**Ključne riječi:** Branko Fučić, Dubašnica, otok Krk, povijest umjetnosti, hrvatski glagoljizam, epigrafija, istraživanje zavičajne povijesti.

* * *

## *Uvod*

Rođen 8. rujna 1920. godine u Bogovićima, od majke Marijane rođ. Povitzer, domaćice, i oca Šime, meštra/učitelja, Branko Fučić prve je korake učinio na dubašljanskom tlu, odnosno kako je jednom

1 * Proširena verzija teksta referata pročitanog na svečanoj akademiji *Akademiku Branku Fučiću u spomen (1920.–1999.)/ Dubašnica 31. siječnja 1999.–2007.* (organizatori: Osnovna škola ''Fran Krsto Frankopan'' Krk, Područna škola ''Dubašnica'' – Bogovići, župa sv. Apolinara – Dubašnica, Općina Malinska-Dubašnica) u osnovnoj školi u Bogovićima 31. siječnja 2007. god. Autor ovom prilikom zahvaljuje na suradnji Draganu CINDRIĆU, Antonu SPICIJARIĆU, Pavi BARBIŠU i Mileni ŽIC.

prilikom rekao: ''Vaš sam srcem i zavičajem jer sam rođen ovdje, među vama, u Dubašnici, tu u Bogovićima, u kući kraj škole – jer sam u Dubašnici otvorio oči i oblikovao sebi prvu sliku svijeta.''[2] Ubrzo je dobio prvog brata Mladena no, zbog očeva službenog premještaja obitelj 1922. napušta otok Krk i odlazi u Generalski Stol. Branku i Mladenu uskoro se pridružuje i brat Drago (Dragan), treće dijete Fučićevih. Spletom okolnosti – dakako opet zbog očeva novog mjesta službovanja – ali ovoga puta uistinu vrlo dobrog – obitelj se 1927. seli u Zagreb. Tako u glavnom hrvatskom gradu i crkvenoj prijestolnici Branko Fučić otpočinje svoje osnovno školovanje koje će nastaviti u zagrebačkoj Četvrtoj gornjogradskoj gimnaziji. Nakon što je maturirao 1938. godine odlučuje svoje daljnje obrazovanje nastaviti na Umjetničkoj akademiji u Zagrebu no tu se, jednostavno rečeno, nije snašao. Prekinuvši taj studij upisuje se 1939. godine na zagrebački Mudroslovni fakultet (današnji Filozofski fakultet) na kojem stječe diplomu 10. ožujka 1944. godine iz *Grupe za Poviest umjetnosti i kulture (XXV – dvadeset i pete)*, tj. skupine predmeta – razdio A (prvi stručni predmet): ***Poviest umjetnosti i kulture s klasičnom arheologijom***; razdio B (drugi stručni predmet): ***Hrvatska poviest***; i razdio C (pomoćni predmet): ***Obća poviest i Talijanski jezik***. Kao zanimljivost navedimo da su mu *klauzurni ispiti* bili na temu Rembrandt (*Poviest umjetnosti*) i Hrvatska vojska u vrijeme narodnih vladara (*Hrvatska poviest*).[3]

Još kao apsolvent započinje raditi, no u stalni radni odnos stupa 1945. godine, prvo u Konzervatorskom zavodu u Zagrebu (1945.-1947.), a potom (od 1949.) postaje zaposlenik Jugoslavenske (današnje Hrvatske) akademije znanosti i umjetnosti u njezinim institutima/kabinetima/zavodima u Zagrebu i Rijeci (jedno vrijeme čak i u Splitu), ali većinu radnog staža službeno, ipak, s radnim mjestom u Rijeci gdje na koncu i dočekuje zasluženu mirovinu 1990. godine. Doktorirao je 1965. godine pri Filozofskom fakultetu u Ljubljani, obranivši disertaciju ''Srednjovjekovno zidno slikarstvo u Istri'' (Rijeka – Ljubljana 1964., 550 str.).

2 Branko FUČIĆ, ''Zdravo, čista dušo, Nedjeljko!'', *Sveti Apolinar* – župski bilten, god. X., br. 13 (33), Dubašnica (Božić), 1994., str. 12.

3 Arhiv Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, *studentski dosje Branka Fučića* (diploma Mudroslovnog fakulteta Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu, br. 1886/1944.).

Branko Fučić rano je počeo pisati i objavljivati. U početku su to uglavnom bile pjesme od kojih su neke i objavljene (pod pseudonimom Toni Tinov), a njima je zastupljen u *Lirici hrvatskih sveučilištaraca* (Zagreb, 1939.) te u antologiji hrvatske lirike prevedene na talijanski jezik pod naslovom *Il melograno. Lirica Croata conteporanea* koju je priredio Luigi Salvini u Zagrebu ratne 1942. godine. Za sada, prvi poznati stručni rad napisao je 1941. u ilustriranom časopisu za hrvatsku porodicu – *Obitelj* (ur. Josip Andrić i Kuzma Moskatelo), a tiče se likovne izložbe keramičkih radova Blanke Dužanec.[4]

Od njegovih najznačajnijih, za života tiskanih, djela ističemo: *Istarske freske* (1963.), koautorstvo u *Leksikonu ikonografije liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva* (1979., $^{2}$1985., $^{3}$1990.), *Glagoljski natpisi* (1982.), *Apsyrtides. Kulturno-povijesni putopis po otočju Cresa i Lošinja* (1990., $^{2}$1995., na više jezika), *Vincent iz Kastva* (1992., na više jezika) i *Terra incognita* (1997., $^{2}$1998.).

Za svoj znanstveni i stručni rad na polju hrvatske povijesti umjetnosti, kulture i glagoljizma dobio je brojna priznanja i nagrade (republičke, gradske, od pojedinih društava). Papa Ivan Pavao II. proglasio ga je 1983. Vitezom komendatorom Reda sv. Grgura Velikog (Eques commendator Ordinis Sancti Gregorii Magni), a Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu dodijelio mu je 1986. godine počasni doktorat teologije, odnosno od 11. ožujka 1996. on je počasni doktor Sveučilišta u Zagrebu (kao što je to bio npr. prof. Vjekoslav Štefanić) jer je te godine nakon dugo vremena nepravde Katolički bogoslovni fakultet ušao u sastav zagrebačkog Sveučilišta.[5] Za *Glagoljske natpise* i ukupan rad na polju srednjovjekovnog zidnog slikarstva, ikonografije i epigrafike uručena mu je 1985. prestižna Herderova nagrada Bečkog sveučilišta.

Od 1991. redoviti je član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, a od 1989. dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti u Ljubljani.

---

4 Keramički radovi Blanke Dužanec, *Obitelj. Ilustrovani časopis za hrvatsku porodicu* (ur. Josip Andrić i Kuzma Moskatelo), Konzorcij kuće dobre štampe u Zagrebu – Jeronimsko izdanje 638., god. XIII., br. 7-8, Zagreb, 25. veljače 1941., str. 69. i 74. + 4 slike [Rubrika: *Likovna umjetnost*].

5 Tj. sve diplome izdane od toga fakulteta priznate su kao sveučilišne.

Branko Fučić preminuo je u nedjelju 31. siječnja 1999. godine u Rijeci. Pokopan je sutradan, i to prema vlastitoj želji na starom groblju sv. Apolinara u dubašljanskom polju.

## Fučić i Dubašnica

No, pogledajmo gdje je u svemu tome Dubašnica. Rodni kraj u djelu Branka Fučića ili, točnije rečeno, umjetnička Dubašnica u djelu Branka Fučića – toj temi želimo posvetiti nekoliko redaka.

Otprilike iz 1938. godine potječe Fučićeva fotografija Porta za koju se bez ustručavanja možemo složiti da ima svoju vrijednost. Nešto prije toga datira njegov crtež *Ruševina Pavůsove kuće* ''iznad Malinske, s lijeve strane puta za Kremeniće, nedaleko raskrižja za Bogoviće''. Takvih je njegovih uradaka vjerojatno bilo i više.

U opširnome *Izvještaju o putu po Istri 1949. godine* (1953.) Fučić na jednom mjestu spominje i Dubašnicu. Govoreći o župnoj crkvi sv. Lovreča kod Predupca, navodi kako je glavni oltar te crkve, inače klesarski rad u kamenu s inkrustacijama iz 17. stoljeća, prema lokalnoj tradiciji nabavljen i prenesen iz Dubašnice na Krku. Taj bi podatak, prema svemu sudeći, mogao biti i točan.

No, kudikamo važniji prinos Branka Fučića istraživanju povijesti svoga rodnoga kraja najbolje se očituje u enciklopedijskim člancima koje je za potrebe Leksikografskog zavoda u Zagrebu pisao u nekoliko navrata. Prvi put 1962. god. u *Enciklopediji likovnih umjetnosti* (sv. II.), drugi put u *Likovnoj enciklopediji Jugoslavije* (sv. I., 1984.), potom u *Enciklopediji hrvatske umjetnosti* (sv. I., 1995.) te najzad (posthumno) u *Hrvatskoj likovnoj enciklopediji* (sv. II.) iz 2005. godine. Ti su članci manje-više podjednaka sadržaja, doduše prvi je nešto kraći, dok su ostala tri vrlo slična. Opremljeni su kratkim, najosnovnijim popisom literature (A. Schneider, Popisivanje…, *Ljetopis JAZU*, sv. 46, Zagreb, 1934.; D. Westphal, Malo poznata slikarska djela XIV do XVIII stoljeća u Dalmaciji, *Rad JAZU*, knj. 258, Zagreb, 1937.; M. Bolonić – I. Žic-Rokov, *Otok Krk kroz vjekove*, Zagreb, 1977.; A. Badurina, *Porat*, Zagreb, 1980.; A. Horvat – R. Matejčić – K. Prijatelj, *Barok u Hrvatskoj*, Zagreb, 1982.).

Fučićevo pisanje i tumačenje Dubašnice izgleda ovako: Dubašnica je područje od dvadesetak sela na otoku Krku, od kojih je danas najrazvijenija Malinska. Na vrhovima Sveti Petar i Gradina nalaze se ilirske gradine. Iz antike su tragovi naselja u Svetom Vidu i vile u uvali Zaharija. Bizantskom sloju pripada titular crkve sv. Apolinara u polju koja se uz romaničku crkvu sv. Martina (danas ruševine) spominje 1153. godine. Središnje (izumrlo) naselje bilo je u polju oko crkve sv. Apolinara, koja se oko 1500. proširuje i postaje župnom crkvom. Uz nju 1618. krčki i creski majstori Sabljić, Muškatel, Mladenac i Zidarić grade zvonik s retardiranim gotičkim oblicima kapitela u biforama. Iz romaničkoga su razdoblja crkve sv. Andrije u Žgombićima i sv. Jurja u blizini sela Sabljići, a iz gotičkoga razdoblja je kapela sv. Nikole u Strilčićima s križnim gotičkim svodom u prezbiteriju. Starija crkva Majke Božje od Karmela u Bogovićima, izgrađena 1644., središnja je građevina trolisna tlocrta presvođena kupolom s laternom, proširena u XIX. st. u sadašnju trobrodnu župnu crkvu. Kraj sela Porat, izvozne luke za drvo, formira se oko 1480. samostan sv. Marije Magdalene franjevaca trećoredaca glagoljaša uz malu crkvu koja se sa samostanom obnavlja početkom XVI., potom u XVII. i osobito u XVIII. stoljeću. U crkvi je poliptih Girolama i Francesca da Santacrocea (izrađen prije 1557.), a u samostanu je kulturno-povijesni muzej, biblioteka i arhiv s glagoljskim rukopisima. Samostanu je pripadao glagoljski kodeks XVI. stoljeća, tzv. *Žgombićev zbornik* (sada u Arhivu HAZU, signatura: II 30). Za Porat je (1962.) također naveo da se u njemu nalaze ladanjske vile Colazio i Celebrini iz XVIII. stoljeća, a da imućnije seljačke obitelji u Dubašnici – Bogović i Turčić – posjeduju portrete iz XVIII. i XIX. stoljeća.

Zahvaljujući Fučiću možemo kazati da je Dubašnica dobro i točno, posredstvom enciklopedijskih edicija, predstavljena znanstvenoj i stručnoj javnosti. Doduše, oni koji nisu dobro pratili Fučićev rad znali su pogriješiti kao što je to slučaj u našim novijim likovnim enciklopedijama koje posjeduju natuknicu o graditelju Ivanu Sormiliću (a svi su navedeni podatci o njemu pogrješni), kao što se to, nažalost, prije toga dogodilo i u knjizi *Barok u Hrvatskoj* (1982.).[6]

6 Anđela HORVAT – Radmila MATEJČIĆ – Kruno PRIJATELJ, *Barok u Hrvatskoj*, Liber – Odjel

Naime, Fučić je prvi put kad je pisao o Dubašnici iznio podatak da je 1514. godine majstor Ivan Sormilić sagradio prezbiterij crkve, tlorisna tlocrta, u Bogovićima. No, u drugom je izdanju taj dio izostavio shvativši da je pogriješio – jer se Ivan Sormilić spominje na jednom glagoljskom (danas izgubljenom) natpisu koji je bio u staroj župnoj crkvi u Dubašnici, a tek sredinom XIX. stoljeća prenesen u Bogoviće. Odnosno u svojoj izvornoj funkciji on nema nikakve veze s Bogovićima.

Koncem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina XX. stoljeća Fučić je bio konzultiran po pitanju uređenja interijera dubašljanske župne crkve, kako je to uostalom bilo određeno odredbama II. vatikanskog koncila (1962.–1965.), a također je bio i od pomoći prilikom uređenja samostanskog muzeja u Portu.

Zabranjena *Istarska Danica* za 1972. godinu donosi brojne grbove Istre i kvarnerskih otoka koje je izradio Branko Fučić. Svoje je mjesto među tim grbovima pronašao i dubašljanski.[7] Jednostavno, elegantno i simbolički Fučić je u obliku hrasta (duba) sažeo osnovni heraldički motiv cijele Dubašnice. Isti je grb desetak godina kasnije ponovio i u *Vodiču Historijskog arhiva Rijeka*,[8] a 1998. na temelju toga grba – cjelovito stablo hrasta s čvrstim, razgranatim korijenjem i masivnom krošnjom sa žirovima što simbolizira snagu i mudrost, vrline koje se na simboličkoj razini vezuju uz ovo ponosito drvo, izrađen je i današnji grb i zastava Općine Malinska-Dubašnica. Dakle, idejno djelo Branka Fučića.

Glagoljske natpise i grafite iz Dubašnice Fučić je popisao i objavio u svom kapitalnom djelu *Glagoljski natpisi* (1982.).[9] U njemu je registrirao jedanaest dubašljanskih glagoljskih natpisa i grafita. Od tih četiri su izgubljena, odnosno za njih znamo samo preko starih zapisa i literature. To su: glagoljski natpis iz 1514. godine koji

za povijest umjetnosti Centra za povijesne znanosti – Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske – Grafički zavod Hrvatske – Kršćanska sadašnjost, (nakladnička cjelina: *Povijest umjetnosti u Hrvatskoj i Biblioteka povijesti Historiae*), Zagreb, 1982., str. 468.

7 *Istarska Danica 1972.* (gl. i odg. ur. Antun HEK), Kršćanska sadašnjost – Zagreb i Istarsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda – Pazin, 1971., str. 61.

8 *Vodič Historijskog arhiva Rijeka* (ur. Nikola Crnković), Historijski arhiv Pazin – Historijski arhiv Rijeka (*Posebna izdanja*, sv. 7), Pazin – Rijeka, 1980., str. 274.

9 Branko FUČIĆ, *Glagoljski natpisi*, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu, [Djela Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, knjiga 57], Zagreb, 1982., I-XII, 422 str. (format: 24 x 33,5 cm; naklada 1200 primjeraka).

je glasio *1514, to učini meštar Ivan Sormilić*. Prvotna lokacija ovog spomenika bila je u selu Dubašnica u staroj župnoj crkvi sv. Apolinara, a potom je prenesen u Bogoviće kao građevni materijal za novu župnu crkvu sv. Apolinara.

I druga su dva natpisa (prvi *Ovo je grob poštovanoga klera. Bi činjen za plovana gospodina popa Ivana Milovčića 1600.*; drugi *1706. Ovo je raka mene Matija Vidinića, Ivana Mihovilića i Urse Zaprelke*) također potjecala iz stare župne crkve.

Posljednji, četvrti nesačuvani dubašljanski glagoljski natpis nalazio se, prema predaji i literaturi, u samostanskoj crkvi sv. Marije Magdalene u Portu, točnije na samoj ispovjedaonici; glagoljskim je slovima bilo zapisano: *Spomeni se da imaš umriti*, a datira se u 1717. godinu. Fučić je, doduše, natpis iz kapele sv. Andrije u Žgombićima (*Leto 1614. na 15 sektembra svetog Andrije bi postavljen oltar. Pisah ja pre Martin Krajnović kurato* /čitanje prema literaturi/ – odnosno izvorno – *1614. na 15. sektembra pisah ja pre Martin Krainović kurato kada bi blagoslovljeni ovi oltar*) smatrao zagubljenim, no taj je natpis pronađen prije nešto manje od desetak godina.[10]

Od sačuvanih glagoljskih natpisa i grafita, bilo onih koji se nalaze na izvornom mjestu (*in situ*) ili na drugim lokacijama, Fučić je u *Glagoljskim natpisima* obradio sljedeće: *CRIKVE S(VETOGA) APOLINARA* - natpis na bijelom vapnencu dimenzija 68×56 cm koji se nalazio u pločniku današnje župne crkve sv. Apolinara pod prvim lukom južne arkade. Danas je taj natpis izvađen iz pločnika i najosnovnije obrađen te se planira postaviti na prikladnije mjesto u crkvi. Natpis je inače 1854. prenesen iz stare župne crkve, a Fučić ga datira u XVII. stoljeće.

U *Glagoljskim natpisima* registriran je i grafit jednostavna sadržaja (*1700, pisah ja*) uparan na sjevernoj strani zvonika starog Sv. Apolinara u današnjem dubašljanskom polju.

---

10 Pronašao ga je 1998. godine mons. Nikola RADIĆ i o tome pisao u više članaka: Obnova kapele sv. Andrije, *Naši zvoni* – glasilo Općine Malinska-Dubašnica, god. II., br. 5, Malinska (ožujak), 1999., str. 13; Obnovljena je kapela Sv. Andrija, *Naši zvoni* – glasilo Općine Malinska-Dubašnica, god. II., br. 7, Malinska (rujan), 1999., str. 4-5; Iz povijesti kapele Sv. Andrija, *Naši zvoni* – glasilo Općine Malinska-Dubašnica, god. II., br. 8, Malinska (prosinac), 1999., str. 16-17; *Iz povijesti kapele Sv. Andrija* (http://www.croatianhistory.net/etf/andrija.html).

S početka XVIII. stoljeća Fučić je zabilježio, posredstvom arhivske dokumentacije, i natpis s nadgrobne ploče obitelji Bogović: *1702. Ovo je raka Jurice Bogovića i eredi njegovi. Petar (?) Bogović i svi njegovi*. Izvorni je smještaj ploče bio na groblju u blizini stare župne crkve, a potom je, kao što je bio slučaj i s nekim prije spomenutim spomenicima, prenesena u Bogoviće i iskorištena, zbog nedostatka građevnog materijala, za gradnju nove crkve. Ova se ploča iz 1702. godine sada nalazi na zidu sjeverne lađe župne crkve sv. Apolinara, no njezin je tekst gotovo potpuno nečitak. Jedino je sačuvan ukras s te ploče – prema Fučićevu mišljenju ''grb'' (kućni znak) s vegetacijskim motivima – trputca i maslačka, radiča, ili bolje rečeno svojevrsna imitacija vaze (nekakve bukalete) s poljskim cvijećem koja je, vrlo vjerojatno, predstavljala ukrasni motiv na samome grobu.

U kapeli sv. Antuna Padovanskog u selu Sveti Anton (nekoć Kovači) obradio je nekoliko natpisa. Na nadvratniku portala nalazi se glagoljicom zabilježena godina *1724.*, potom natpis o gradnji prozora: *1725, Mate Kraljić čini učinit ovu puneštru od svoga u Svetoga Antona* ili nekoliko glagoljskih grafita iz XVIII. stoljeća: *PRIMI G(OSPO)D` ŽARTVU OT RUKU TVOEJu VO HVALU I SLA[V]U IMENI SVOEGO VA POLZU NAŠU I [VSE]Ě SVETIĚ CARKVI SVO[EE] PISAH Ę PAVE ŽGOMBIĆ T... EĬ MAĘ Č* ili: *1555* (ali arapskim brojkama) *HVALA BOGU P...*. Zatim puno puta ponovljena forma natpisa odnosno grafita tipa «pisah ja» *PISAH JA JURE KRALJIĆ* ili *PISAH JA ŽAKAN PETAR ŽGOMBIĆ*.

Prilikom katalogiziranja Fučić nije zaboravio spomenuti i one natpise koji su na latinici. Tako da danas, nakon više od dva desetljeća od objavljivanja knjige *Glagoljski natpisi*, mi upravo u tom djelu imamo tvrd i pouzdan oslonac za bilo koja epigrafska istraživanja jer nakon te knjige registriran je svega još jedan prigodni glagoljski natpis (riječ je o zapisu godine glagoljicom) na gušterni ispred rodne kuće prof. Ivana Milčetića-Matine u selu Milčetići.

Idejni je začetnik i tvorac glagoljskog lapidarija u Portu Branko Fučić. Lapidarij je izradio sa svojim bratom Dragom, uz pomoć franjevaca trećoredaca i Portana. Postavljen je 1990. godine, a nalazi

se u Portu, u samostanskom kompleksu sv. Marije Magdalene franjevaca trećoredaca glagoljaša.[11] Taj otvoreni kameni muzej čine odljevi nekoliko najvrjednijih i najznačajnijih hrvatskih epigrafskih spomenika pisanih glagoljicom. Redom su to: Plominski natpis, Kninski ulomak, Krčki natpis, Valunska ploča, Bašćanska ploča, Supetarski ulomak, Grdoselski ulomak, Plastovski ulomak, Senjska ploča, Reljef sv. Martina iz Senja, Natpis iz Osora, Kustodija iz Vrha, Kameni držak iz Huma i Kamenica za blagoslovljenu vodu iz Mošćenica. Također je tiskana i prigodna knjižica: *Porat – samostan sv. Marije Magdalene. Glagoljski lapidarij*.[12] Tako je glagoljica, koja je stoljećima odzvanjala ovim samostanom i crkvom, dobila upravo na tome sakralnom prostoru svoj trajni spomenik.

Branko Fučić rado je posjećivao Dubašnicu i uvijek se rado prisjećao obiteljskih ljetovanja u Portu. Starije generacije pamte različite zgode s barba Brankom (npr. kad se izgubio u šumi oko portanske Gradine), a od suvremenih zbivanja spomenimo samo neke trenutke kao što je onaj kad je 1994. godine predstavljao knjižicu Milana Radića ml. *Pozdrav iz Malinske – Gruß aus Malinska – Un saluto da Malinska*, ili kada je 22. listopada iste godine govorio u župnoj crkvi o Nedjeljku Karabaiću naslovivši svoje riječi pozdravom – ‘’Zdravo, čista dušo, Nedjeljko!” – i davši ujedno time vrijedno svjedočanstvo i prinos znanstvenom skupu koji je bio posvećen liku i djelu hrvatskog muzikologa i melografa Nedjeljka Karabaića (1924.–1958.).

U *Mediteranu* – tjednom kulturnom prilogu riječkog *Novog lista*, od 1. prosinca 1996., Fučić je napisao zanimljiv i maštovit novinski članak o čovjeku imenom Pavůs odnosno *kako je skončao strah i trepet Dubašnice i otoka Krka*, pridodavši tekstu svoj mladenački crtež Pavůsove kuće.

Ime, pak, Dubašnice Branko Fučić posebno je promovirao knjižicom recepata (njegovom pseudotekstologijom) naslovljenom *Gaštronomija grišnoga fra Karla z Dubašnice* (1996., $^{2}$1997.) u kojoj se sakrio iz imena fra Karla, ali i odao na kraju *Gaštronomije* rije-

11 Inače, Branko Fučić je s bratom Dragom prvi glagoljski lapidarij izradio i postavio 1984. godine u istarskom selu Bernobići. Sastavni je dio *Aleje glagoljaša* koja se proteže od Roča do Huma.

12 Izdavač Provincijalat Franjevaca trećoredaca – Zagreb [niz: *Novaja i Vet'haja*, br. 3] i Samostan sv. Marije Magdalene – Porat, 1991.

čima zapisanim glagoljskim pismom: *Se esam az grišni diak Branko pridivkom Fučić*.

Zamoljen od prijatelja, danas također pokojnog Vinka Barbiša Fučić je napisao kraći predgovor za njegovu knjižicu *Na izvorima Malinske* (Malinska, 1997.), i to samo onako kako je Fučić to znao i umio: ‘’Dragi Vinko! Dok čitam Tvoj rad o rodnoj Malinskoj žubore u meni vode koje sam u večernjim tišinama slušao iz one kućice povrh Jaza, gdje sam za gimnazijskih dana sa svojima ljetovao. Od tih dana traje i prijateljstvo s Tobom, onim živim i znatiželjnim dječakom koji je tih godina više knjiga od mene pročitao. Šteta što Tvoja mladenačka intelektualna glad nije bila nahranjena odgovarajućim školovanjem. Kako bi tek škola razvila Tvoje talente! No i ovo što sada čitam govori mi što i kako znaš i možeš. Početak Malinske je Jaz i ‘malin’ (mlin) na izvor-vodi Jaza. Da smo štokavci Malinsku bi zvali ‘Mlinska’. (...)’’ – u potpisu – ‘’Tvoj Branko Fučić’’.

Koncem 1998. javio se Branko Fučić u novom općinskom glasilu Malinske–Dubašnice *Naši zvoni* u formi razgovora što ga je vodio s Antonom Žgombićem. U tome je tekstu ponovno istaknuta velika Fučićeva ljubav prema rodnome kraju, kao i želja gdje da mu bude posljednje počivalište i to ni manje ni više nego s crtežom svega toga, tj. starog groblja sv. Apolinara u dubašljanskome polju.

## Dubašnica i Fučić

Nekoliko mjeseci po Fučićevoj smrti organizirana je u Bogovićima, u župskoj dvorani, od 18. do 25. srpnja 1999. izložba uz blagdan sv. Apolinara, zaštitnika župe Dubašnica, i Dan općine Malinska-Dubašnica. Izložba je nosila naslov *Akademiku Branku Fučiću u spomen*. Izložbu je organizirao i popratni deplijan napisao tadašnji župnik Ivan Brusić, a na otvorenju izložbe nadahnuto je govorio Fučićev prijatelj mons. Nikola Radić. U kapeli sv. Nikole u Malinskoj dana 18. svibnja 2001. predstavljena je vrijedna i zanimljiva monografija Josipa Žgaljića o životu i djelu Branka Fučića simbolički naslovljena *Branko Fučić. Od Dubašnice do Dubašnice* (2001.). Godine 2003. postavljena je spomen-ploča u Bogovićima

na rodnoj kući Branka Fučića, a prije nekog vremena imenovana je i jedna ulica u Općini Malinska-Dubašnica po njemu.

**Osam godina poslije**

Nakon smrti Branka Fučića tiskano je još nekoliko njegovih knjiga i radova /ali nažalost ne i Akademijina *Spomenica* (u nizu: *Spomenice preminulim akademicima HAZU*) koja bi njemu trebala biti posvećena/. Tako je 1999. godine u Londonu tiskana Fučićeva knjiga, a u Hrvatskoj – gotovo nepoznata – *Croatian glagolitic epigraphy* (Hrvatska glagoljska epigrafika). Objavio ju je engleski izdavač Stephen Osborne (London, 1999., IV + 43 str., format: 23x17 cm). Radi se o engleskom prijevodu, preradi (skraćivanju) i dopuni (novopronađenim natpisima) studije *Glagoljska epigrafika* iz 1981./1982. godine. Te su godine u Zagrebu tiskane i *Fraške* (Kršćanska sadašnjost) koje su iduće godine doživjele i svoje drugo izdanje (2000.). Iste je godine objavljena i knjiga *Majstor Albert iz Konstanza u Brseču, Jesenoviku, Lovranu, Pazu i Plominu* (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu i Udruga Jenio Sisolski – Brseč, Zagreb – Brseč, 2000.), te četvrto, a 2006. godine i peto izdanje već kultnog *Leksikona ikonografije liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*. Knjiga *Terra incognita*, čije je prvo izdanje tiskano 1997., reprintirana je 1998., a 2001. dobila je i svoje treće izdanje (Kršćanska sadašnjost, Zagreb). U 2002. godini nakladnik ''Josip Turčinović" iz Pazina u svojoj seriji *Istarska baština* (knjiga 6.) i Državni arhiv u Pazinu objavljuju *Grdoselsku kroniku (O 350. obljetnici rođenja njenog začetnika Vinka Pikota i 300. obljetnici njegove oporuke)* koju je priredio i bilješkama popratio Dragutin Domšić, a – kako stoji u *impresumu* – transkripciju i prijevod s talijanskog jezika učinio Branko Fučić. Tu se radi o prijevodu, prijepisu i presliku izvornog teksta djela *Quaderno di Gordosella*, čiji je izvorni tekst Fučić prvotno objavio u *Vjesniku Istarskog arhiva* (II-III/1992-1993, 2-3, Pazin, 1994., str. 137-164). No, ovo što smo naveli nije i sve što nam dolazi iz Fučićeva pera: tu još i članci u kapitalnoj višejezičnoj ediciji *Hrvatska i Europa*, I. i II. svezak, po-

tom njegove pjesme (1937.-1943.) u *Književnoj Rijeci – časopisu za književnost i književne prosudbe* (6/2001, 1), kao i drugi članci (npr. o Ivanu Črnčiću, potom oni u *Istarskoj Danici* i dr.).

## Danas

I danas, iako Fučića više nema među nama, njegova pisana riječ privlači i mlade i stare, i stručnjake i ljubitelje hrvatske povijesti i kulture te zavičajne povijesti. Ta je činjenica iznova posvjedočena u Zagrebu na predstavljanju knjige *Iz istarske spomeničke baštine* koja je kao zbornik izabranih Fučićevih članaka priređena od strane njegova kolege i prijatelja Josipa Bratulića. Prvi je svezak ove knjige objavila Matica hrvatska u Zagrebu 2006. godine, u svojoj biblioteci *Redovitih izdanja za članstvo*, a drugi se planira tiskati uskoro. Nadamo se također da će svjetlo dana i tiskarske strojeve ugledati i rukopisi koje je Branko Fučić najavljivao, a ticali bi se povijesti otoka Krka i, dakako, Dubašnice. U tome iščekivanju ostaje nam zaključiti kako je Dubašnica od Branka Fučića dobila dovoljno, no neusporedivo je više dobila Brankom Fučićem kao čovjekom. A to je stalna, neprolazna vrijednost!


## Sažetak

### *BRANKO FUČIĆ I DUBAŠNICA*

U radu se iznose osnovni bio-bibliografski podatci o Branku Fučiću (Bogovići u Dubašnici na otoku Krku, 8. rujna 1920. – Rijeka, 31. siječnja 1999., pokopan 1. veljače na starom groblju sv. Apolinara u dubašljanskom polju), hrvatskom historičaru umjetnosti i kulture, stručnjaku za srednjovjekovno zidno slikarstvo i za hrvatski glagoljizam. Diplomirao je 10. ožujka 1944. godine iz *Grupe za Poviest umjetnosti i kulture*, tj. skupine predmeta – razdio A (prvi stručni predmet): ***Poviest umjetnosti i kulture s klasičnom arheologijom***; razdio B (drugi stručni predmet): ***Hrvatska poviest***; i razdio

C (pomoćni predmet): ***Obća poviest i Talijanski jezik***. Od 1949. do 1990. godine zaposlenik je Jugoslavenske (danas Hrvatske) akademije znanosti i umjetnosti u njezinim institutima/zavodima u Zagrebu i Rijeci (jedno vrijeme čak i u Splitu), ali većinu radnog staža službeno, ipak, s radnim mjestom u Rijeci. Doktorirao je 1965. godine pri Filozofskom fakultetu u Ljubljani obranivši disertaciju ''Srednjovjekovno zidno slikarstvo u Istri'' (Rijeka – Ljubljana, 1964., 550 str.). Od njegovih najznačajnijih, za života tiskanih, djela ističemo *Istarske freske* (1963.), koautorstvo u *Leksikonu ikonografije liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva* (1979., $^{2}$1985., $^{3}$1990.), *Glagoljski natpisi* (1982.), *Apsyrtides. Kulturno-povijesni putopis po otočju Cresa i Lošinja* (1990., $^{2}$1995., na više jezika), *Vincent iz Kastva* (1992., na više jezika) i *Terra incognita* (1997., $^{2}$1998.).

Za svoj znanstveni i stručni rad na polju hrvatske povijesti umjetnosti, kulture i glagoljizma dobio je brojna priznanja i nagrade (republičke, gradske, od pojedinih društava). Papa Ivan Pavao II. proglasio ga je 1983. Vitezom komendatorom Reda sv. Grgura Velikog (Eques commendator Ordinis Sancti Gregorii Magni), a Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu dodijelio mu je 1986. godine počasni doktorat teologije, odnosno od 1996. on je počasni doktor Sveučilišta u Zagrebu. Za *Glagoljske natpise* i ukupan rad na polju srednjovjekovnog zidnog slikarstva, ikonografije i epigrafike uručena mu je 1985. prestižna Herderova nagrada Bečkog sveučilišta.

Od 1991. redoviti je član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, a od 1989. dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti u Ljubljani.

U središnjem dijelu rada autor prikazuje Fučićev odnos prema rodnome kraju – Dubašnici na otoku Krku – i njegov interes za proučavanje dubašljanskih povijesnih, povijesno-umjetničkih i glagoljskih spomenika kao i suvremenih zbivanja. U drugom dijelu rada navode se podatci o tome kako se rodna Dubašnica odnosi prema životu i djelu Branka Fučića, a na kraju je popis njegovih posthumno objavljenih knjiga i radova u Hrvatskoj i inozemstvu.

**Zusammenfassung**

## *BRANKO FUČIĆ UND DUBAŠNICA*

In der vorliegenden Arbeit werden zugrundeliegende Daten über Branko Fučić vorgestellt (Bogovići in Dubašnica auf der Insel Krk, 08. September 1920 – Rijeka, 31. Januar 1999, begraben am 01. Februar auf dem alten Friedhof des hl. Appolinarius auf dem Feld von Dubašnica), einen kroatischen Kunst- und Kulturhistoriker und Fachmann für die Wandmalerei des Mittelalters und den kroatischen Glagolitismus. Hochschulabschluss am 10. März 1944 in der *Gruppe für Kunst- und Kulturgeschichte*, d. h. der Fächergruppe – Klasse A (erstes Fachgebiet): **Kunst- und Kulturgeschichte mit klassischer Archäologie**; Klasse B (zweites Fachgebiet): **Kroatische Geschichte**; und Klasse C (Nebenfach): **Allgemeine Geschichte und italienische Sprache**. Zwischen 1949 und 1990 Mitarbeiter der Jugoslawischen (heute Kroatischen) Akademie der Wissenschaften und Künste in deren Instituten/ Anstalten in Zagreb und Rijeka (eine Zeit lang auch in Split), dennoch die meiste Dienstzeit offiziell mit einem Arbeitsplatz in Rijeka. Er promovierte im Jahr 1965 an der Philosophischen Fakultät in Laibach mit der Defensio zum Thema „Die mittelalterliche Wandmalerei in Istrien“ (Rijeka – Laibach 1964, 550 S.). Von seinen bedeutendsten, zu seinen Lebzeiten gedruckten Werken seien hier genannt: *Istriens Fresken* (1963), Mitverfasser bei dem *Lexikon für die Ikonographie, Liturgik und Symbolik des abendländischen Christentum* (1979, $^{2}$1985, $^{3}$1990), *Glagolitische Inschriften* (1982), *Apsyrtides. Eine kulturhistorische Reiseschilderung auf den Inseln Cres und Lošinj* (1990, $^{2}$1995, in mehreren Sprachen), *Vincentius von Castua* (1992, in mehreren Sprachen) und *Terra incognita* (1997, $^{2}$1998).

Für seine wissenschaftliche und fachliche Arbeit in den Bereichen der kroatischen Kunst- und Kulturgeschichte und der Geschichte der Glagoliza hat er zahlreiche Preise und Auszeichnungen erhalten (von Bundesländern, Städten und einzelnen Vereinen). Papst Johannes Paulus II. hat ihn 1983 zu einem Kommendatorritter

des Ordens des hl. Gregor des Grossen (Eques commendator Ordinis Sancti Gregorii Magni), erhoben. Die Katholische Theologische Fakultät in Zagreb hat ihm 1986 *honoris causa* die Doktorwürde in Theologie verliehen und seit 1996 ist er ein Ehrendoktor der Universität Zagreb. Für sein Buch *Glagolitische Inschriften* sowie seine Gesamtleistung im Bereich mittelalterliche Wandmalerei, Ikonographie und Epigraphik wurde ihm 1985 der traditionsreiche Herder-Preis der Universität Wien überreicht.

Seit 1991 ist er ordentliches Mitglied der Kroatischen Akademie der Wissenschaften und Künste in Zagreb und seit 1989 korrespondierendes Mitglied der Slowenischen Akademie der Wissensc-haften und Künste in Laibach.

In dem zentralen Teil des Beitrags sucht der Verfasser, das Verhältnis von Fučić zu seiner Heimat – Dubašnica auf der Insel Krk – und sein Interesse an der Untersuchung von historischen, kunsthistorischen und glagolitischen Denkmälern von Dubašnica sowie am Zeitgeschehen darzustellen. In dem zweiten Teil wird geschildert, wie das Leben und Werk von Branko Fučić von seiner Heimat Dubašnica behandelt wird, und am Ende kommt eine Zusammenstellung seiner postum veröffentlichten Bücher und Arbeiten in Kroatien und im Ausland. (*Übersetzt von Miroslav Barun*)

**Schlüsselwörter**: Branko Fučić, Dubašnica, Insel Krk, Kunstgeschichte, kroatischer Glagolitismus, Epigraphie, Heimatgeschichtsforschung